

U posljednje vrijeme, očito kao predznaci dozrelih prilika za pripremanje međunarodnoga kataloga narodnih predaja a ujedno i kao poticatelji na tu akciju, pojavila su se dva važna nacionalna indeksa predaja, oba iz nordijskih zemalja. Prvi od njih (Reidar Th. Christiansen, *The Migratory Legends*. FFC No 175, Helsinki 1958) obuhvatio je relativno ograničen broj (77) onih narativno razvijenih tipova norveških predaja koje su ujedno i šire poznate u repertoaru ostalih naroda. Za razliku od njega, Simonsuuri se nije ograničio na narativne tipove, nego je u svoj indeks uključio, bez posebnoga razgraničavanja, i tipove i motive finskih predaja, s težištem svakako na potonjima, na osnovu goleme građe od 100.000 zapisa mitskih predaja i memorata u Arhivu narodne poezije Društva za finsku književnost. Građu je podijelio pretežno prema mitskim bićima iz finskoga pučkog vjerovanja, s otprilike ovim glavnim skupinama: kobno znamenje (omina), sablasne pojave, smrt i mrtvi, čarobnjaci i vještice, đavo, tabu, duhovi kulturnih mjesta, množitelji blagostanja, šumski duhovi, vodeni duhovi, podzemni duhovi i vražići, divovi i Kalevini sinovi, blago, demoni bolesti, mitske životinje.

Građa je donesena pregledno i praktično; kada se isti motivi ponavljaju vezani uz različita mitska bića, tada pomažu savjesno izradene unakrsne indikacije. Začuduje kakvo se obilje materijala moglo predočiti na relativno malom prostoru od 155 strana. Svakako ostaje otvoreno pitanje da li je podjela prema mitskim bićima, a ne prema osnovnim temama najsretnije odabrana. Osim toga, čitalac će iz Simonsuurijeva indeksa dobiti gotovo potpun uvid u cjelinu finskih narodnih vjerovanja koja se vezuju uz mitska bića i u oblike u kojima se ona javljaju, u pojedine motive narodnih predaja o tim bićima, ali će o izgrađenim tipovima adekvatnih predaja steći ipak, na žalost, samo fragmentarnu sliku. Simonsuurijev indeks finskih predaja jedan je od najboljih koji na tom području do sada postoje. On će mnogo pomoći i u koječemu biti uzor onima koji se ubuduće budu bavili sistematiziranjem te vrste građe. No on ujedno svjedoči i o velikim teškoćama koje još u tom poslu postoje i o načelnim pitanjima koja tek treba riješiti.

Napokon, čitanje Simonsuurijeva indeksa ima još jedan svoj čar: iznenaduje koliko se toga zajedničkog može naći među finskim i, npr., našim vjerovanjima i predajama, usprkos geografskoj udaljenosti i svima veoma osebujnim specifičnim obilježima. Još jednom se potvrđuje zajednička tipološka osnova tih vrsta tradicija na širokim geografskim prostorima.

M. Bošković-Stulli

A. M. ASTAHOVA, NARODNYE SKAZKI O BOGATYRJAH RUSSKOGO EPOSA. Akademija Nauk SSSR, Moskva—Lenjingrad 1962.

Knjiga sadrži iscrpan prikaz proznih kazivanja koja se obično nazivaju »bogatirskima«; to su poznati siže i ruskih bilina, o Il'ji Muromcu, Svjatogoru, Aljoši Popoviču, Dobrinji Nikitiču itd., prepričani proznim oblikom. Kazivanja su nastajala i širila se različitim putovima: raspadanjem tradicionalne biline koja se još pamti samo kao goli siže i prepričava proznim načinom; trajnijom proznom tradicijom što se već prilično osamostalila u odnosu na bilinu iz koje je prvotno potekla; proznim usmenim prenošenjem pročitane biline; proznim prepričavanjem tzv. »lubočnih« izdanja (znamenitih ruskih pučkih edicija, prvotno izrađivanih na kori drveta, koje su sadržavale pjesme, pripovijesti i dr., prikazane slikom i tekstom); prepričavanjem tekstova iz različitih jeftinih pučkih knjižica gdje su siže i bilina bili pretočeni u prozne pripovijesti.

Knjiga se dijeli na dva osnovna poglavlja: prvo poglavlje obuhvaća ruske priče o ruskim epskim bogatirima, a drugo sadrži priče ostalih naroda SSSR-a o toj istoj građi.

Autorica je iz svoga razmatranja isključila one prije spomenute prozne primjere koji nisu drugo do bilina u raspadanju i čvrsto vezani s njome sadržajem i stilom, pa su zanimljivi jedino u okviru proučavanja sižea bilina (to su tzv. »pobyval'sčine«). Svoju pažnju obratila je onim primjerima gdje se »veza s bilinama sačuvala samo u sadržaju sižea u cjelini ili u sadržaju pojedinih epizoda, dok